

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տպահանք գինն է 450 դր. 1
Վեցամսեայ ,, 30 ,,
Մէկ ծանուցումը տողին 5 դր. 1
Յտորագրութիւնները կանխիկ են:
Պտորագրութիւնները ամեն ամսույն 1ին
եւ 15ին կը սկսին:

Դարս երբայիք լրագրութեան համար
ծախքը առհաշիւ վճարէ:
Լրագրութիւնը կը տարբերուի ըստ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրիչի
ուղղութիւն. եւ ամեն համարն ծախ-
քը կը վճարուի:

Ե. Զ. Դ.

Յառաջիկայ շաբաթ օրը Ս. Ծըր
նընդեան տնի ընտրով շաբաթավերջի
սոր հրատարակել արժան գտնեցինք:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 4 ՅՈՒՆԻՍԿԱՐ

Ժամանակը կը սահի կանցնի, տա-
րիները կը դառնան, և մեզ մահկանաց-
ուայս բերկրալի կամ տառապանքներ,
յոյս կամ երկիւղ և առհասարակ անըս-
տուղութիւն կը թողուն:

1861 տարին որ արդէն անցեալին խառ-
նուած է՝ դժբաղդաբար տխուր յի-
շատակներ կը թողու մեր ազգին: . . .
Առեւտրեան քող մը ծածկեց այն յիշա-
տակներուն վրայ և յանձնեց պատմու-
թեան անաչառ դատաստանին:

Մեզի համար՝ անցեալ տարուան ողբալի
անցքերը փորձ մըն են. դառն փորձ՝ որուն
նմանները հիմա չկան. ի վեր ո՛չ շատ կրնայ
ազդերնիս՝ կործանուի ի կործանութեամբ
ւարելով: Բայց կը յաւիճէ ըսելով՝ դեռ
խրատուած չենք եղեր: . . . Մարթնը
ուրեմն որ այս փորձը վերջինն եղած ըլ-
լայ, և զիստանք օգուտ քաղել անկէ:

Եթէ դարուս ընթացքը կը զիտենք,
եթէ աղբերուու վիճակը ուշիւ կը նկա-
տենք, եթէ անոր զգալի կարօտութիւն
ներուն վերահասու ենք, եթէ կը մտա-
ծենք թէ անշարժութիւնը պայտուսն օ-
րըս յետադիմութիւնն է ազգի մը համար
և յետադիմութիւնն ալ մահ, եթէ կը
զգանք որ ազգիս պահպանութեան յոյսը
մի միայն իր բարոյական և մտաւորական
զարգացումէն կախեալ է, և այս ալ խաղա-
ղութեամբ, սիրով, համակամ ջանքով,
անձնուիրութեամբ և յարատեւութեամբ
ձեռք կրնայ բերել, հարկ է որ անցեալ
տարուան դժուր փորձն ապարդիւն չը
մնայ յօգուտ ապագային: Անհաւատ
ստորման խնամ յետին տղիտութիւն կամ
զաւրանութեան վիճակի հասած դժեւայ
սիրտ ունենալու է մէկը որ ազգին այս խրդ-
ձարի կացութեանը վրայ չըլծայ, անոր բաղ-
դին հետ խաղայ, և իր կուրուքեանը կամ
կրկնը զայն զրհէ այսուհետեւ: Արեւմ
նեղողմալիս ընթացքը իրարու, սիրենք մեկ
զմեկ անկեղծաբար իրեն ճշմարիտ քրիս-
տոնեայներ, սիրենք ազգերնիս անձնուի-
րութեամբ իրեն ճշմարիտ ազգասէրներ,
և միաբան ջանքով անոր անորոգութեա-
նին ու յառաջդիմութեանը աշխատենք:

Արդէն միտքարական յոյսեր պա-
կաս չեն ազգիս վրայ: Գարուս քաղաքա-
կըրթութեան արդիւնքն և միանգամայն
պարծանքն եղող խղճի և կարծեայ ազա-
տութեան գաղափարն օրէ օր կը ծաւալի
ազգիս մէջ՝ քանի որ տղիտութեան աղ-

ջամուղը փարատիլ կ'սկսի մտաց աշքե-
րուն վրայէն: Արեւելի բաժանեալ ազ-
գայիս կը համագումր վերջապէս որ կը-
բծական կարծեայ տարբերութիւններն
իրաւունք մը չեն իրենց ազգն ու ազգա-
կիցները ստեղծու: սիրով կը համարեն
իրար՝ իրեն մեկ նախահօր դաւաճումը, իր-
քե համարին և համագործ եղբայր, եւ
ձեռք ձեռքի կուտան յօգուտ ազգին ան-
խորտարար աշխատելու: Բաժանեալներ
այս ազգին հոգին՝ որ շուտով ընդհանրա-
նայ ազգիս մէջ: Արդէն ներկայացուցած
վաճաճ տեսարանը բերկրութեամբ կը լեցը-
նէ ճշմարիտ ազգասիրաց սիրտը և մեծա-
մեծ բարեաց յոյսեր կուտայ: Արդիւս
ւորենք, սիրենք ազգայինք, այս յոյսերը:

Մարթնով ամենախաղ լրացնէ որ
այս անկեղծ բարձաններուն կատարումը
յաջողեցնեն, երջանիկ նոր տարի կ'ընթանան
մեր ազնուամտ ազգայինք, և մեր տան-
տեայ դժուարին և փափուկ պաշտօնը
շարունակելով՝ բարեբաղդ կը համարենք
զմեկ թէ որ մինչև հիմա մեզ քաջալե-
րող համակրութիւնն ու ներդրումն
թիւնը այսուհետեւ ալ վայելելու արժա-
նի ըլլանք:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ամերիկայի և Անգղիոյ տերութեանց
մէջ ծագած ծանր վիճը՝ որուն առջե-
ւ ընդ քաղաքական խնդիրները լուծ-
ւելու համար մէջ՝ բարեբաղդաբար խաղա-
ղութեամբ լուծուելու վրայ է, և վեր-
ջին հեռագրական լուրերուն նայելով՝
արդէն լինած կրնայ համարուի:

Այս երջանիկ արդիւնքը ձեռք բերե-
լու մեծապէս օժանդակած է իրենց Գաղ-
ղիոյ արտաքին գործող տարածներին ծա-
նուցադիրը որ նախընթաց թուով յիշած
ենք, և Աւստրիոյ ու Ֆրանսիոյ տերու-
թեանց ալ նոյն մտքը ըրած յայտարարու-
թիւնները՝ որ առաջինին հետ միանալով՝
մեծ ազդեցութիւն ըրած կերեւին: Այն-
քիսի կառավարութեան մտաքը վրայ:

Այսպէս Աւստրիական քաղաքականու-
թիւնը յաջողեցաւ այս անգամ աշխար-
հաւեր պատերազմի մը փոխարէն մարդկու-
թեան վրայէն հեռացնելու:

Ամերիկայի գործերուն շահագրգռու-
թիւնը Աւստրիոյ ուրիշ կարեւոր խնդիր-
ները մոռացութեան մէջ թողոյ: Իսպա-
նիա, Հունգարիա, Ռուսիա, Լեհաս-
տան, Նաեւ Գաղղիա՝ այս վերջին երկու
շաբթուան մէջ՝ Ամերիկայի գործերուն
հետ ունեցած յարաբերութիւններն
զատ՝ հաղիւ թէ յիշուեցան: Սակայն այն
զիպաւածները՝ որոց այս երկիրներուն շա-
հաւետութիւնն ու կարեւորութիւնն մը
առում ըլլալը բոլոր աշխարհ գգացած է՝
անոնց յառաջդիմութիւնը գաղթեցու-
ցած չեն, այլ առկալին հաղորդաւորնե-
րու բարեբաղդութեան կամ թշուառու-
թեան ընթացքին վրայ ազդեցութիւն ու-
նին:

Ամերիկայի երկրաւարութիւնը լե-
հացեաց և հունգարացեաց հայրենասիրա-
կան ոգւոյն վրայ ազդեցութիւն չունե-
ցաւ: Ռուսիոյ կայսեր կամ թէ Ֆրանս-
իոյ կայսր Զոֆիֆայ ներգործութիւն չըրաւ:
Իսպանիայի ո՛չ մէկ կողմին և ո՛չ միւս
կողմին վրայ ազդեցութիւն չըրաւ: Այն-
չային կողմը տեղաւին կը գնաւորի, յե-
տադէմ կողմը նշնայեալ դաւաճանութիւն
կը նկատէ: Բայց տեղու յոյսը՝ որ ազգա-
կին եւանդով և հայրենասիրաց ոգւով
կանգնած է՝ Ամերիկայի դրաւոր հրե-
հէն վայելեան մը միջնացած կերեւի: Նը-
մանապէս Գաղղիոյ քաղաքական պարա-
զայները՝ Ամերիկայի այս վտանգաւոր ժա-
մանակին շահագրգռութեամբ դարձ-
նեն: Երբ աշխարհիս երկու մեծ ծագողին
գործութիւններուն շահերը խաղի մէջ են,
Գաղղիոյ չեղոր հանդիսատես մնալու է:
Ինքը մաս մը ունենալու չէ՝ վեճին մէջ:
Ամերիկայի երկրին միտքիւնը կամ բա-
ժանութիւնը իր յաջողութեանը հետ յարա-
բերութիւն չունի: Բանալի Գաղղիոյ
ալ թաղաւորը չէ՝ երբոր պատերազմը
Գաղղիոյ նաւերը հարուստին նաւահան-
գիսաններն և իրաւաստները հարաւային
երկիրներէն արդիւնք ըլլայ իր գործա-
ւորները ներդրութեան մէջ չեն իյնար:
Ահա այս խնդիրներն են Գաղղիոյ մէջ ու-
րիշ ամեն մտածողները իրարու մէկ-
դի ձգելու պատճառը: տերութեան դան-
ձին նաւագործիւնը Ամերիկայի երկրաւա-
րութեան ընկուցութիւնով լեցուեցաւ, և
Գաղղիոյ մէջ մեծ անձկութեամբ ապա-
ւած 1861 դեկտ. 2ը գրեթէ առանց
զիտողութեան անցաւ:

Հասարակաց ուշադրութիւնը դրա-
ւող այս խնդիրներուն մէջ ամենէն աւե-
լի Անգղիա մաս ունի: Բայց տախալին Ի-
սպանիոյ մէջ անանի անցքեր կը դառնան որ
միայն քաղաքական փորձառութեամբ խա-
րին խորհրդածութեան արժանի են: ու-
րովհետեւ Աւստրիոյ համար մեծ շահա-
ւետութիւն ունին, մինչդեռ աշխարհիս
մէկ կողմը կը տեսնենք մեծ ժողովուրդ մը՝
որոնք ազգ մը ըլլալէ ի վեր իրարու հետ
կապուած են, և հիմա առհասարակ
կան ձեռով ունեցած կառավարութիւն
նին խանդարելու կը ջանան, միւս կողմէն
կը տեսնենք որ Իսպանիոյ մէջ նշնայալի
հանձարեղ և համբաւաւոր ժողովուրդ
մը զիւրեք շատ գարեթէ ի վեր ընկնող
արդիւնքները բաւական կը ընտանայ:

Իսպանիոյ ժողովուրդներն ընտանայ տե-
սարանը իրաւունքն մեր խորին մտադրու-
թեանը արժանի է: Արտուէր թէ հարա-
ւային Իսպանիոյ ժողովուրդները առհմա-
նապահական կառավարութեան մը անխա-
մար են: Բայց կը տեսնենք որ իսպանիոյ
այն ձե կառավարութեան քաջացարմար
են, որովհետեւ իշխանութիւնը քուէար-
կութեամբ կը թափեցուն ձեռքը կը յանձ-
նեն՝ մեր միտքեայ տերութեան (Անգղիոյ)
ժողովուրդները նման:

Գաղղիական պայտ խորհրդարանին վի-
ճարանութիւնները աղետաբար և ուշադ-
րութեան արժանի բարեխառնութեամբ
յառաջ կը տարուին պաշտօնատարաց բա-
ղաւորութիւնները անկեղծութեամբ եւ
յաջողութեամբ կը լինան: Անգղիոյ խոր-
հրդարանին բարեկարգութեանը կը հա-
ւատարիմ Իսպանիոյ օրէնսդիր ժողովին ընթաց-

քը, և աշխարհիս ամեն ժողովներէն ապա-
ւե համարձակ է: Արդարեւ իսպանիոյնը
առհմանապահական օրէնքներուն մէջ խիստ
համարձակ մասն, որպէս թէ այն կերպին
համար ծնած էին: Երբոր մտածելու ըւ-
րանք թէ իսպանիոյ հաղիւ թէ երեկի օրը
ազատ ժողովուրդ մը եղան, այս նկարա-
րութիւնը առաւել զիտողութեան արժա-
նի կըլլայ: Երբու տարի առաջ՝ միայն
Իսպանիոյ վաղեմի թագաւորութեան
զատ, Իսպանիոյ մէջ առհմանապահական կա-
ռավարութեան ստուերն անգամ չկար
այսօր Իսպանիոյ խորհրդարանը Անգղիոյ
նին երկրորդը կը համարուի: Միակ մարդ-
կային յառաջդիմութեան պատմութեա-
նը մէջ դռնէ միւրիմալիս ճշմարտու-
թիւն մըն է:

Թէ որ ազատ օրէնքները, կամ լաւ
ևս բոկ հասարակապետական առհմա-
նապահութիւններն Ամերիկայի մէջ նուա-
զութիւն դանապու վրայ են, Աւստրիոյ
մէջ առհմանապահական օրէնաց գաղափարն
նշու չենք տեսնել: Ընդհանրաւին անոր
ըրած յառաջդիմութեանը շնորհակա-
լըրու ամեն իրաւունքը ունենք: Ահա
իրա զինքը առհմանապահական կ'անուանէ:
Գաղղիա զինքը սպառնացող երեւմա-
կան վտանգէն ազատելու մի միայն միջոց՝
առհմանապահական կառավարութեան ձեւ
ըլլալը ճանաչուաւ հարկադրեալ է: Եւ
Ռուսիա ալ յառաջդիմական քայլա-
փոխ մը ըրած՝ միայնեալ գործող մասնա-
կից մեծ պաշտօնատարաց ժողով մը կաղ-
մելով:

Իսպանիոյ հիմնիկը յառաջդիմութեանը
թեանը դէմ եղած դժուարութիւններուն
վրայ մենք հաղիւ թէ դադար մը ու-
նենք: Հասարակաց շինուածոց պաշտօն-
եայ Պ. Բեռլեցի Իսպանիոյ հարաւա-
կին գաւառներուն վրայ խոսած ժամանա-
կը ըրած է՝ Եթէ Պառլամենտին կառավա-
րութիւնը ամեն բան հարթի քաղաքին
մէջ հաւաքած էր, ամեն լեղիւնութիւն կը
փայլէր հոն: Բայց անկից քանի մը մըն
հեռուները՝ խնդրութիւն և դարձութիւն
կը տիրէր: Երկրին ազգաւ սոցապատմա-
րանը միայն հարթի էր: ուրեմն դիւրա-
ւեթեամբ կրնայք մտաբերել գործերուն
ստանի ըլլալէն Գաղղիի թագաւորու-
թեան դժուրութիւնները: Ժողովուրդը
ամենեւին իրեն համար չէր խորհրդ. ի
ծնեղենէ և իրենց ազգութիւնէն ի վեր
իրենց պիտոյիցը հօգը բոլորովին կառա-
վարութեան վրայ թողած էին: հիմա
դարմանալու է որ իրենց անկախութիւն
և խնամաւորութիւն ուսուցանելու ջանա-
ցողներուն վրայ դժուրութեամբ կը նա-
կին: Պ. Բեռլեցիին խոհեմ կառավա-
րութեանը զինադրող դժուարութեանց
մէկն ալ անկից է: Հասարակաց կար-
ծիքը կրնայ թէ կառավարութիւնը ուրիշ
որ և ինչ մեծ գործերու ձեռք զայնեկէն
առաջ՝ պէտք է որ այս դժուարութեան
յաղթէ: հիւսիսային իսպանիոյնը հա-
րաւայիններուն վրայ լաւ մը վտահայտը
ներու համար՝ անոնց յանձնապատասխան
թիւն ուսուցանելու է: հակառակ կու-
սակցութիւնը տախալին պայմալի կեր-
պով կը դիտէ այս պարագան, և կը խոր-
հի թէ Հռոմալու և Ս. Լեոնիիկի խոր-
հրդները դեռ որոշուա՞ չգտած խորհրդ-
դարանին կամը յայտնի ընելու է: Կե-

Այս տրուած վկայութեանը հաստատու-
ման կրնայ համարուիլ հռչակաւոր Մօս-
կուի ժողովքու կայսերական գաղտնի ա-
նուան լեղուտղ դասատուն եւ Հայաստե-
րեան հաշիւի առ հեղինակին ուղղած նամակը՝ որ
է անկիւղ զավանաները՝ դործոյս կատա-
լութեանցը համար եւ երպիտացեալական
հայտանքը Հայ լեղուիս ուսումը եւրպաց-
ցը գերադասելուն համար . այս վերջի նը-
ստմամբ ալ գերադասուի հեղինակին լնչ-

պիտի մեծ ազդեցություն ծառայություն ընելը ա-
նեկըրային է :

Հեղինակ միանգամայն նոր ընթերցա-
րան մը կընծայէ 'ի պէտս նորապարտից աշ-
խարհաբան լեզուաւ, Գաղղիներէն (Ս.Մ. Կո-
ղէճեան) Գաղղիականաց Բարեկամ անուն
գրաստարարին նմանութեամբ յորինուած ,
յորում ուսուցիչը իրեն լարեկամ մը կը ներ-
կայանայ աշակերտաց, եւ անոնց կարգաւ սոր-
վեցունելու պատրուակաւ շատ մը ամենա-
պիտանի սեղեկութիւններ կըստմարանէ ա-
նոնց մտքին մէջ , ստորինէն բարձրագոյնը
կըրթալով :

Հեղինակ այնչափ լաւ գրացած կերեւի
տղայքը գուարճացնելով հմտացնելու եղա-
նակին օգտակարութիւնը , որ առաջին հասա-
կի մանկունքն ալ է մտայն . այլ անոնց ալ
գեղեցիկ այբբենարան մը կընծայէ տղայական
հետաքրքրութիւնն զարթոյցնելու յոր-
մար փորագրութիւններով զարդարեալ . որով
անմեղք ծաղկամբը եւ թուշօք գրեմքով
կուսանին փոխանակ սաստիկ եւ գաւազանաւ
ապուշ մնալու :

Այս գործերուն տղադրական մարտու-
թեանը եւ յարմարագրութեանը վրայ խօսիլ
հարկ է . միայն եթէ ներուի ինձ փոքր խոր-
հրդածութիւն մ'ալ աւելցնելով խօսքս կըն-
քել , պիտի ըսեմ թէ իւր հմտութեամբն ու
աղագրութեամբն իրենց արդէն ազդեցիկ ընդհան-
րութեանը ծանօթ եղող գերապատիւ Ս.
Գալղիա՝ առաջինից տարւոյս սկզբնաւորու-
թեանն բառգիրքը ըստելու արժանի բառ-
գիրք մը ընծայելով չափանոսից , բազմիմաստ
ընթերցարան մը նորապարտից եւ գեղեցիկ
այբբենարան մը փոքր մանկանց , կը հրաւրէ
ամեն հասակի Հայերը իրենց բաժինը վայել-
ելու . եւ թէպէտ ինքը անոնց սէրը միայն
կը խնդրէ , բայց Հայագիր աշխատութիւնը կը
պահանջէ որ շնորհակալութեան պարտքն
ալ չմոռցուի :

Պէշիկթաշ 1861 թիւ 26 Թ. Ռ. Գ.

Հիշողութիւնն հետեւեալ նամակը
գրուած է մեզ հրատարակելու խնդրա-
նօք :

Մեծարդոյ տէր .
« Կապածը վատութեան դուստր » եւ ան-
միաբանութեան մայրն է » ըսաւ ժամանակա-
կից հեղինակ մը , եւ կարի լրաւամբ յաւելուց
թէ՝ « շատ անգամ համոզումն մտաց կըսեն
մարդիկ այն բանին որ լոկ կարծիք մի է , կամ
գահալիք գահալութիւն մի , զոր մարդիկ իր-
բեւ ճշմարտութիւն 'ի գործ կը գնեն , իրենց
նման մարդկանց գատապարտութեանը հա-
մար :

Այս այսպէս ըլլալով , մեծարդոյ տէր ,

խոհախոսութիւնը եւ մանաւանդ ճշմարտու-
թիւնը թիւեղարած է զմեզ , ներկայ գրութիւնս
ուղղել ձեզ , աղաչելով որ եթէ արժան տես-
նաք , հրատարակելու շնորհ ընէք :

Յայտնի է ընթերցարանաց որ պատուա-
կան Մատիւր 512թ լր. 'ի Նիկոմիդիայէն գրու-
ած « ճշմարտութեան համակարգ » մը Լեւ
'ի Գալղիա տիւր անտութիւն մը ըրած էր 'ի Նիկո-
միդիայ արդի ուսումնական անշարժ վիճա-
կին վրայ , որ մեր ալ իբրեւ հայրենիք՝ կարեկ-
ցութիւնն ազատ չէր եւ չէ . սակայն անկախ-
լով որ մարդկային ամեն գործոց քուստն եւ
զոյզ ժամանակը այս վիճակը կանուխ կամ ա-
նադան կը գտէ , ապագային վրայ յոռապիլ
կարեկցութեան համակարգ միայն կարճ եմք :
Այսու ամենայնիւ ամեն բանի վախճանը նկա-
տելու ժողովարարութիւնը շունչեցոյնել , կամ
թէ ընդ երկարապարտիւն անկախելը յիմա-
րութիւն սեպտիկ , անկարողը զգացումն
զսպելու եւ մեղքերնին կաշկանդելու , արդէն
սկսած ըլլալով հետզհետէ զրկել եւ բողբոջել ,
Մատիւն լր. 514 թ ըստը նմանի մը եւս հրա-
տարակեց 'ի Նիկոմիդիայէն գրուած , ստորագրե-
լու Գալղիա տիւր , եւ իբրեւ թէ բաւական
չէր մեր հայրենեաց այս տարտամ վիճակին
վրայ վշտակել կարեկցութեանն , ոչ նուազ
զարմանօք եւ ցաօք լսեցնել , որ 'ի Նիկոմիդիայ
երեւոյթնապէս ժողովրդ անդամներն քա-
նի մը բարեօրոյն անձինք՝ թերեւս խիստ
պարզմտութեամբ , կասկածելով որ ստորագր-
եալս ըլլալ այն գրութեան հեղինակը , անգե-
տաւ բաւական առիթ տուեր ենք ապաշխա-
րութեան բնու ըլլալու իրենց , ինչպէս որ հա-
ւաստեն մեզ իբրեւ այն թէ « ճշմարտութեան »
մէջ միտայնի մեք եղած ըլլամք 'ի Նիկոմիդիայ
մէջ անուանիս զբնու . կարող՝ որ անապ մի
հակառակութիւն է , եւ երբեք պատիւ եւս չբե-
րեր ոչ իրենց եւ ոչ մեր հայրենեաց : Սակայն
առանց փառսի եւ փորձի կազ հաւանականով
մի եւ եթէ պարզ ենթադրութեան մը անվա-
սելի ճշմարտութեան փոխուելուն անհրաժե-
թութիւնը ծածկելու հարկ կամ երկուք մի չի
նշմարելով երբեք , կը փութամ փորձ մի եւս
տալ իմ կողմանէ , որ նոյն գրութեանց ոչ մի-
այն հեղինակ չեմ , այլ միանգամայն 'ի Նիկոմի-
դիայ մէջ երեւոյթնապէս լին կազմուէն 'ի
վեր՝ աղագային դուրսանելու թէ վարձով եւ
թէ առանց վարձու որ եւ իցէ մէկու մը քով
գտնուելուն դեռ անտեղեակ ենք . որուն ըս-
տագրութեանը նոյն լոկ անստորագրել նամա-
կագիրը երախտաւոր չէ եղած , իսկ այսօրուան
գաղղիաց վարձապետներուն երեք ամիս 'ի վեր
անկարճ միայնով Գալղիա՝ Հայագրանցութիւնը
այսօրու մը ինչէլ բաւական է , որ մեր հայ-
րենեաց տարաբաղդութիւնն ազդեցիկ վար-

ժարանք արձակուող մէջ գտնուելով , առ աշ-
խարհ լաւ 'ի գեղեցիկուն պատճառը կողմ հին
պահանջներէն՝ վարձապետ չլայ որ պահանջ
ունենայ , իսկ լուսաւորչեան վարձապետին , ու-
րուն հաղայի գտնական ամառական որոշուած էր ,
Առաւմտական խորհրդոյ հրաժարուէն վերջն
ալ դեռ կը մատակարարուի , թէ եւ նոյն իսկ
բաւականութեան երեւոյթնապէս մէկ մասին՝
թերեւս ոչ այնչափ յօգտակարութիւն . միայն
թէ ատոր պատասխանատուն եւս դարձեալ
բայց 'ի երեւոյթնապէս ինչն ոչ անստորագրել
նամակագիրը եւ ոչ մենք ըլլալով առ ժամ ,
Առաւմտ եւ իրենց խիղճը թող իրաւախոս
ըլլան ըսեմք ուրիշ 'ի նախապէս հայրենեաց՝
բանք նաեւ 'ի նախապէս մարդկութեան
ճշմարտութեան վարձապետը բանալով չենք
ուղեր ոչ արդի անշարժ կամ մանաւանդ յե-
տագրէ մ'վիճակին վրայ մանրակրկիտ գլուխդու-
թիւն ընել , ոչ պատճառները վերլուծել , ոչ
խոշորութեանը յայտնել եւ ոչ բարոյապէս ե-
ղած կըրտանելուն ու վնասը հրապարակել .
այլ այս միայն կըսենք՝ որ ամեն գործ թէ եւ
իր գծուարութեանն երեւոյթնապէս , անհա՛ աղագային
կատարութեան մը : եւ այն ալ առաւել
կարծեաց անհամաձայնութեան արեւած ժա-
մանակը , սակայն եւ այնպէս գծուարութեան
մը յաղթելու եւսնալը , եթէ ըլլայ , առաւել
լաւնա արդիւնաւոր խոստովանելով քան թէ
ամեն տեսակ դիւրութիւն , անի ունենք որ
աղագրական ջանք մը , եթէ չսխալմք ,
սուղ միջոցի մէջ կերպարանափոխ ըլլալ ներ-
կայ վիճակը : Հին տարւոյս շրջանին հետ լը-
մընալով ամեն անձնական նկատմունք . մանա-
ւանդ թէ բերկրութեամբ կը լսենք որ եթէ
ստոյլ է , երեւոյթնապէս ուսումնասէր բառե-
նապետը օգտակար եւ գործադրութիւնը հը-
նարաւոր առաջարկութիւններ ըրած է 'ի
կատարման երկու սեղան եւս վարձապետաց
վերապահութեան վրայ նոր տարւոյս համար ,
եւ եթէ ընդունելութիւն գտնայ՝ անկախու-
թիւննիք մեծ է , որ բարեօրոյն ջանագ-
րութեան մը արդի անշարժութեան արեւոր
որ ըստ օրէ կը բաժնայ :

Իցիւ թէ յօգուտ հայրենեաց մեր այս
անկախութեանը արդիւնաւոր ըլլալին , եւ
յայտնաւ փոխանակ ալժու ունաց կողմանէ
ցաւալի զիտողութեանց եւ բողբոջելու , եւ
տմանց կողմանէ անտեղի եւ անպիտան կա-
կածանաց ատոր անոր վրայ , 'ի բերկրութեան
աղագային արտերու մեք հրապարակաբար
ըլլայաք մեր օրերի հայրենեաց ուսումնա-
կան պարզացմանը , որուն յայտնայն արտէ
յանկալով մ'ամ , եւսնալ .

Նիկոմիդիա Առաւմտական
24 թիւ 1861 Գալղիա

Պայտու Ս . Հրեշտակաբան եկեղեցւոյ
թաղին մէջ նոր կառուցանելիք մանչ
եւ աղջիկ տղայաց զարտաւան շինու-
թեանը համար բարեկերպ զգայնութե-
րէ շնորհաւոր նպատակն ցուցալը :

(Հարուստութեան)

- Գումար
134280 Ս . Երջին թուոյն գումարը .
2500 Սարսուտեան աղայք .
1000 Ս . Ս . Խորասանձեան աղայք .
500 Բեշտուձեան Զովնէի աղա .
250 Եղբայրեան Սարսուտեան աղա .
250 Եղբայրեան Գրիգոր Եջեանի .
250 Տարբէտ Թաղայեան Եջեանի .
100 Լաւաթեանի մէկ քանի Սարսուտեան
վարպետք .

139130 Մանուկ հեղինակ լրագրող

ՄԱՆՈՒՑՄՈՒՆԸ

Պրանսերէնի Հմուտ անդրադիւր վար-
ժապետուհի մը կը փախարի Հայագրի
օրիորդաց Նորոգիներէն դատ առաջ վերելթա-
յով : Ար քննելի Բերա լինարանի փողո-
յը թիւ 3 :

Աս լրագիրը շարքան անգամ մը կելի
շարք օրերը . ով որ կուգի կրնայ ստո-
րագրելի , Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյս
գրասենակը : Իսկ դուրսերը հոգաբարձու-
ներն են :

ԻԶՄԻՐ . Յոնանեան աղա Մագսուտեան .
ԵԳԻՊՏՈՍ . Շաւարշ աղա Արիարեան .
ԱՆԿԻՐԱՆՈՒՄՈՒՄ . Մանուկ Սուրիաս
աղա Գալուստեան .
ՏՐԱԲԶՈՆ . Պ . Խալապուր Երմսեան .
ԹՈՒՐԿԻԱ . Մանուկ Յակոբ աղա Աղա-
դանեան .

ԿԱՐՏ . Կարապետ պատուելի Զարա-
եան .

ՊՐՈՒՍԻԱ . Կարապետ աղա Էսկիշեմի-
լեան .

ՆԻՈՒՄԻՐԻԱ . Պ . Տ . Մուրատեան .
ԹԵԲԵՐԵՍԻԱ . Պ . Գրիգոր Մաղարացեան .
ՎԵՆԵՐԻԱ . Պ . Մկրտիչ Տ . Առուսեան .

ԽԱՐՏԵՐԻԱ . Պ . Դեղիք Հաճաբեան .
ԵՐԶՐԱՆ . Մ . Դանիէլ աղա Խաղանեան :
ԱՅՏԱՅԱՅԱՐ . Մանուկ Յակոբ աղա Տ .

ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ .
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուի ուղղ-
ները՝ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնա
քորակցիլ :

* Տես թիւ 545 :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ						
ԲԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ						
ՎԱՆԱԹԻՆՈՑ ՎԱՅԱՌԱԿԱՆՆԵՐ ՊԵՐՍՈՆՆԵՐ						
ԳՆՈՎ						
Պատմական լիւրս Մեծիկի	248-10	248-20	248-30	247-30	207	207
« 20-րդ Արժան »	45-30	45-5	45	42-23	41	41
Խաղան թաւիլի	95-20	95-20	95-20	95	91	91
Խաղան թաւիլի	77	77	77	76	75	75
Ստորակալ լիւրս	240	240-30	240-20	257-23	228	228
Գաղղիայ 20 Գրանքնոց ոսկի	189-20	189	189	187-20	180	180
« 3 Գրանքնոց արծաթ »	47-20	47	47	46-30	44-20	44-20
Ռուսի բոլ իմբեռնալ	195-20	195	195	191-30	185	185
Գարպիւն	57	57-30	57-30	57-23	56-20	56-20
Սօֆորին						
Աւարկայ զրբմէք	145	145	145-20	141	105	105
Տանոց քանոց . հաղարին	1060	1060	060	1050	900	900

ՄԵՏԱՐԱ (ԻՓԵՐ)						
Տէմրեւէ ընտիր տալ	«	00-11-120	71			
«	4	«	—			
«	2	«	—			
«	5	«	—			
Սէլե Պրուսա ընտիր տալ	«					
«	4					
«	2					
«	5					
Մէշտուտ	1.					
«	2.					
«	5.					
Ֆիլաթիւն 10—12 եւ 11—12	420—440					
Գօղա Պրուսա չոր	440—200					
Պարսկաստանի ֆրանք	52—36					

ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԹԵՐ						
Դիւտոր (Մաղը) սեւ	145	լիւր	16-20	47		
Կանանչ եւ ճերմակ	420	լիւր		—21		
Դեղին հատիկ (ճէնրի) կանգնութիւն	14					
Բուրդ Գրքնոց կէս լուրս	130—160					
Զօրաւոր	450—120					

Տաճկաստանի Թիֆլիսի ք. Լենկաբադի Կարապետ Զեյնալի Գրքնոց
